

TATJANA DEVJAK SANJA BERČNIK MAJDA PLESTENJAK

Alternativni vzgojni koncepti

UČBENIK

Tatjana Devjak, Sanja Berčnik, Majda Plestenjak

Alternativni vzgojni koncepti

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

*Tatjana Devjak
Sanja Berčnik
Majda Plestenjak*

ALTERNATIVNI VZGOJNI KONCEPTI

Ljubljana, 2013

Alternativni vzgojni koncepti

Avtorce: Tatjana Devjak, Sanja Berčnik,
Majda Plestenjak

Recenzentki: Jurka Lepičnik Vodopivec,
Milena Ivanuš Grmek

Jezikovni pregled: Darija Skubic

Izdala in založila: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani

Za izdajatelja: Janez Krek, dekan

Oblikovanje in prelom: Igor Cerar

Dosegljivo na: <http://www.biblos.si/lib/book/9789612531331>

Leto izzida: 2013

© 2008, 2013 avtorice

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.4(075.8)(0.034.2)

DEVJAK, Tatjana

Alternativni vzgojni koncepti [Elektronski vir] / Tatjana Devjak, Sanja Berčnik, Majda Plestenjak. - El. knjiga. - Ljubljana : Pedagoška fakulteta, 2013

Način dostopa (URL): <http://www.biblos.si/lib/book/9789612531331>

ISBN 978-961-253-133-1 (pdf)

1. Berčnik, Sanja 2. Plestenjak, Majda
268011264

VSE PRAVICE PRIDRŽANE. REPRODUCIRANJE IN RAZMNOŽEVANJE
DELA PO ZAKONU O AVTORSKIH PRAVICAH NI DOVOLJENO.

KAZALO

Predgovor	9
I. REFORMSKO-PEDAGOŠKO GIBANJE IN NASTANEK ALTERNATIVNIH VZGOJNIH KONCEPTOV	11
1 TERMINOLOGIJA IN NEKATERE ZNAČILNOSTI ALTERNATIVNIH VZGOJNIH KONCEPTOV	12
2 PEDAGOŠKE USMERITVE V ALTERNATIVNIH VZGOJNIH KONCEPTIH.....	19
2.1 Prednost razvoja pred učenjem	19
2.2 Prednost naravne vzgoje pred načrtnim vzgojnim vplivanjem.....	19
2.3 Prednost vzgoje, ki izhaja iz otroka, pred vzgojo, ki se naslanja na kulturo, socialne in duhovne vrednote	21
3 NEKATERE SMERI REFORMSKE PEDAGOGIKE	23
3.1 Progresivna pedagogika.....	23
3.2 Pedagogika pragmatizma.....	27
3.3 Pedagogika delovne šole.....	31
II. WALDORFSKI VZGOJNI KONCEPT	35
1 UVOD.....	36
2 UTEMELJITELJ RUDOLF STEINER	37
3 OSNOVE PEDAGOŠKEGA KONCEPTA	38
3.1 Vzgojne naloge	40
4 PREDŠOLSKO OBDOBJE.....	43
4.1 Ritem in ponavljanje.....	44
4.2 Vsebina vzgojnega dela	45
4.3 Igrače, sredstva	48
4.4 Odnos do medijev	49
4.5 Vloga religije	50
4.6 Prehrana	50
4.7 Dan v waldorfskem vrtcu.....	51
5 LETA Z RAZREDNIM UČITELJEM	52
5.1 Dan v waldorfski šoli.....	53
6 VLOGA VZGOJITELJA/UČITELJA	54
6.1 Izobrazba učiteljev.....	55
7 POLOŽAJ OTROKA/UČENCA	55
8 POVEZOVANJE IN SODELOVANJE S STARŠI	56
9 POGLED NA KONCEPT Z VIDIKA NAŠE PREDŠOLSKE VZGOJE	57

10 WALDORFSKA PEDAGOGIKA V SLOVENIJI.....	58
10.1 Zavod Waldorfska šola Ljubljana.....	58
10.2 Zavod Waldorf Maribor.....	61
10.3 Waldorfski vrtec in šola na Jesenicah.....	63
III. VZGOJNI KONCEPT MARIE MONTESSORI.....	65
1 UVOD.....	66
2 UTEMELJITELJICA MARIA MONTESSORI.....	67
3 OSNOVE PEDAGOŠKEGA KONCEPTA	69
3.1 Otrokovo učenje se bistveno razlikuje od učenja odraslega	69
4 PREDŠOLSKO OBDOBJE.....	73
4.1 Razvoj je urejen proces.....	75
4.2 Povezovanje in združevanje	78
4.3 Otrokovo okolje	79
4.4 Prostor in pohištvo.....	81
4.5 Didaktična sredstva in materiali	82
5 VLOGA VZGOJITELJA/UČITELJA.....	87
6 POLOŽAJ OTROKA/UČENCA	90
7 POGLEDI NA KONCEPT Z VIDIKA SLOVENSKE PREDŠOLSKE VZGOJE	91
8 PEDAGOGIKA MONTESSORI V SLOVENIJI.....	93
8.1 Angelin vrtec	93
8.2 Hiša otrok v podjetju Istrabenz Gorenje	93
IV. REGGIO EMILIA PRISTOP.....	97
1 UVOD.....	98
2 UTEMELJITELJ LORIS MALAGUZZI	100
3 OSNOVNA IZHODIŠČA REGGIO KONCEPTA	102
3.1 Vrtec je vpet v kulturo okolja	102
3.2 Otroci so različni – razvoj otrokove identitete.....	103
3.3 Razvoj in uporaba vseh čutov v spoznavnem procesu	104
3.4 Spodbujanje in omogočanje različnih oblik izražanja	105
3.5 Prednost učenja pred poučevanjem	105
3.6 Kvalitetna interakcija in komunikacija.....	107
3.7 Vloga učitelja/vzgojitelja.....	110
3.8 Položaj otroka/učenca	111
3.9 Značilnosti zgradbe vrtca.....	111
3.10 Normativi.....	113
4 POGLED NA KONCEPT REGGIO EMILIA Z VIDIKA NAŠE PREDŠOLSKE VZGOJE	114
V. SUMMERHILLSKI VZGOJNI KONCEPT	117
1 UVOD.....	118

2 UTEMELJITELJ ALEXANDER SUTHERLAND NEILL	119
3 OSNOVE PEDAGOŠKEGA KONCEPTA	120
3.1 Življenje v Summerhillu	121
3.2 Vzgoja otrok	122
3.3 Šolska samouprava	124
3.4 Igranje	126
3.5 Pouk – neobvezna predavanja	127
3.6 Problematični otroci	127
3.7 Individualne ure	128
4 VLOGA VZGOJITELJA/UČITELJA	128
5 POLOŽAJ OTROKA/UČENCA	129
6 POVEZOVANJE IN SODELOVANJE S STARŠI	129
7 KRITIČNI POGLED NA KONCEPT	130
8 POGLED NA KONCEPT Z VIDIKA NAŠE PREDŠOLSKE VZGOJE	133
LITERATURA IN VIRI	137
SEZNAM SLIK	141
STVARNO IN IMENSKO KAZALO	143

Predgovor

Knjiga z naslovom *Alternativni vzgojni koncepti* je nastala zaradi potreb predmeta Teorija vzgoje s predšolsko pedagogiko študijskega programa Predšolska vzgoja. Knjiga je nadgradnja in dopolnitev študijskega gradiva mag. Majde Plestenjak, ki je bil napisan leta 1997.

Sestavljena je iz dveh delov. V prvem delu, ki ima naslov *Reformsko pedagoško gibanje in nastanek alternativnih vzgojnih konceptov*, se posvečamo predvsem terminologiji, nastanku in pomenu alternativnih vzgojnih konceptov. Preko tez in besedil slovenskih in tujih avtorjev (Žlebnik 1978, Medveš 1992, 2007, Matijević 2001, Dollinger 2007, Protner in Wakounig 2007) opisujemo in analiziramo zgodovinska, politična ter družbena ozadja nastanka reformskopedagoškega gibanja. Posvečamo se opisu glavnih pedagoških usmeritev, pojavnim oblikam in protagonistom posameznih alternativnih gibanj ter posameznim smerem reformskopedagoškega gibanja. In ne nazadnje, skozi besedilo skušamo vzpostaviti kritičen odnos do gibanja, poudariti njegove močne in opozoriti na njegove šibke točke.

V drugem delu smo se osredotočile na štiri, pri nas najbolj znane alternativne vzgojne koncepte: vzgojni koncept Rudolfa Steinerja in njegov waldorfski vrtec ter šolo, vzgojni koncept Marije Montessori, pristop Reggio Emilio in vzgojni koncept Aleksandra Sutherlanda Neilla. Predstavitev posameznega alternativnega koncepta začnemo z misljivo vodilnega »avtorja« koncepta/pristopa, podamo nekaj splošnih podatkov, predstavimo avtorja in pedagoška izhodišča dela, vlogo in položaj otroka/učenca in vzgojitelja/učitelja ter zaključimo s pogledom na vzgojni koncept z vidika naše predšolske vzgoje.

Knjiga je najprej namenjena študentom predšolske vzgoje, vendar je zasnova knjige postavljena širše, tako da lahko zadovolji tudi študentke in študente drugih pedagoških smeri, vzgojitelje in učitelje v praksi in vse tiste, ki se sicer z vzgojo in izobraževanjem ne ukvarjajo profesionalno, vendar jih ta tematika zanima.

Avtorce